

A társadalom akkor is tud segíteni, ha nincs rá törvény

ARCA COOPERATIVA SOCIALE A R.L.
IN MEMORIAM of the INVISIBLE VICTIMS

aktív európai emlékezet

2013

Claudia Piovano, a Galileo Progetti olasz-magyar Nonprofit Kft. ügyvezetőjének értékelése szerint az Európa a polgárokért program keretében megvalósult projektjük rádöbbenette a benne részt vevő fiatalokat, hogy mit jelentettek a történelmi különbségek, és arra is, hogy a múltban hozott döntések következményei máig élnek. A legfontosabb eredmény annak a bemutatása volt, hogy az emlékezet nem a múltat jelenti, hanem a jövőt segíti.

Honnan jött az ötlet, hogy egy ilyen pályázaton részt vegyenek?

A partnereket már korábbról ismertük, együtt dolgoztunk egy másik európai pályázatban. Annak a témája a sérült gyerekek integrációja volt. Az egyik szófiái találkozón bemutatták a jelenlegi helyzetüket és azt is, hogy milyen volt a kommunista rezsim idején. Akkor gondoltunk arra, hogy megpró-

báljuk a témát feldolgozni, és így emlékezni a rendszer áldozataira.

Kik voltak a partnereik?

Négy ország vett részt a projektben. Olaszországból a firenzei Arca Cooperativa Sociale, két román és egy bolgár egyesület, valamint Magyarország, amelyet három intézmény képviselt: az Örökmozgó Közhasznú Egyesület, a Pető Intézet Gyakorló Iskolája és mi.

Mit mond ez a téma egy olyan embernek, aki nem Kelet-Európában élt?

Nem csak a kelet-európai kommunista rendszer, hanem a náciizmus és a holokauszt áldoztaival is foglalkoztunk. Köztudott például, hogy Hitler likvidáltatni akart minden fogyatékos, sok sérült embert küldtek haláltáborokba. Találtunk túlélőket, szemtanúkat, de akadt olyan is, aki a nemrég bezárt firenzei elmegyógyintézet 30-40 évvel ezelőtti helyzetét tudta felidézni.

Miből állt a projekt?

Volt egy elméleti, kutató rész: ennek során felmértük, hogy milyen pedagógiai módszereket lehet alkalmazni a múlt, az emlékezés tanításában. A kutatás eredményeként egy firenzei egyetemi tanár és egy magyar történész könyvet írt arról, hogy milyen konkrét eszközöket lehet használni az iskolában a kisdíákoknak, gimnazistáknak, egyetemi hallgatónak.

A projekt másik része interjúk készítéséből állt. Mint említettem, minden országban találtunk túlélőket, szemtanúkat. Hozzájuk fiatal önkéntesek mentek, akiknek megmondtuk, hogy mire lennének kíváncsiak, és ők kifaggatták az idős embereket a tapasztalataikról, az adott korszakról. A fiatalok erről filmet készítettek, ők maguk vágják meg, tehát részeseivé váltak ennek a projektnek. A projekt részeként ezen kívül több találkozó is volt. Ezeket mindig valamilyen emléknapon tartottuk, például az Európa-napon, vagy a fogyatékos emberek, illetve a holokauszt áldozatainak világnapján. Ezeken részt vettek a Pető Intézet gyerekei is, ami azért különösen fontos, mert együtt voltak a projektben részt vevő fiatalokkal, közvetlen kapcsolatba kerültek.

Miért olyan fontos a ma embere számára, hogy letűnt korszakokban alkalmazott, ma már embertelennek tűnő bánásmódokkal megismerkedjen?

Ez még nem teljesen a múlt. Sajnos sok helyen ma is úgy tekintenek a fogyatékosággal élőkre, hogy nem teljes értékű

emberek. Magyarországon nem volt olyan rossz a helyzet a kommunizmus idején sem, mint például Bulgáriában. Ott nem az integrációra törekedtek, hanem az orvosok a sérült gyerek születésekor azt javasolták a szülőknek, hogy inkább haza se vigyék őket, hanem adják intézetbe. Ezzel kapcsolatban még ma is sok a teendő. Erről beszélni kell, nemcsak sajnálkozni, hanem tudatosítani, hogy a fogyatékosok szeretethetők, együtt lehet élni velük. Nem kívülről kell szemlélni őket, hanem kapcsolatot kell velük teremteni. A múlt megismerése egy jó módszer arra, hogy jobban megértsük a sérült embereket.

Mit tart a projekt legfontosabb eredményének?

A legfontosabb talán az, hogy a partnerek szeretnék folytatni az együttműködést a témában. A másik nagyon lényeges elem, hogy be tudtuk mutatni: az emlékezés nem a múltról, hanem a jövőről szól. Tehát amikor felidézünk múltbéli eseményeket, akkor azt is megnézzük, hogy azoknak milyen következményei, konzekvenciái vannak, amelyek gyakran mind a mai napig élnek. Nagyon fontos, főleg a nyugati fiataloknak, hogy megismerjék a keleti-európai emberek múltját. Az iskolában sok mindent meg lehet könyvből tanulni, de hogy milyen volt az élet valójában, azt látni, hallani kell, és a projektben részt vevő fiatalok őszintén kíváncsiak voltak erre. Nagyon fontosnak tartottuk azt is, hogy jöjjön létre közvetlen kapcsolat a generációk között. A fiatalok

ugyanis így könnyebben megértik, hogy mi volt 30-40 évvel ezelőtt.

Mit gondoltak erről azok a tizen-huszonévesek, akik részt vettek a projektben?

Az olasz fiatalok rádöbbsen arra, hogy milyen szerencsések, és a helyzetüket át kell értékelniük. Megértették, hogy milyen sokat jelent az eltérő történelem, és azt is, hogy a szegénység milyen nagy akadályt jelent: ha nincs pénz, akkor nem tudják segíteni a legelesettebbeket. Ugyanakkor az is tudatosult bennük, hogy milyen sok munka van még ezen a téren, mennyi mindent kell tenni a tényleges integrációért, és ez olyan valami, amit mindenki tud csinálni. Hiszen egyesek embersége minden korszakban és országban túlmutatott a rezsimek és a szegénység által gördített akadályokon. A társadalom akkor is tud segíteni, ha nincs rá törvény. Az egyik fiatal azt mondta, hogy a projekt sokat változtatott rajta: megértette, hogy meg lehet a mentalitást változtatni, akár egyes emberenként is. Ez olyan, mint a vízcsepp, amely lassan-lassan kivájja követ...

Miért volt hasznos az európai dimenzió?

Szerintünk nagyon fontos, hogy a világot a fiatalok más szempontból is nézzék, ne csak az általuk ismertek alapján. Nekem furcsa, hogy mennyire nem ismerik még a saját történelmüket sem. Amikor mi fiatalok voltunk, nem volt internet, nem tudtunk sokat a világról, de nagyon kíváncsiak voltunk rá. Próbáltunk utazni és úgy megismerni országokat, népeket. Most viszont – talán

A projekt honlapja / Webpage of the project:

www.in-memo.eu

Kisfilmek / Videos: **www.in-memo.eu/video**

Kézikönyv / Handbook: **www.galileoprogetti.hu/kiadvany/in_memo_manual.pdf**

mert nem minden érhető el az interneten – a fiatalok nem látnak messzebbre, még a saját országukban sem, csak a saját pici világukat ismerik. Keveset tudnak Európáról és arról, hogyan élnek akár a szomszéd országokban. Az utazások és a személyes kapcsolatok miatt a projektben résztvevők ezen a téren is sokat tanulhattak egymástól és egymásról.

Említette, hogy folytatni kívánják a téma feldolgozását.

Igen, több ötletünk is van. Szeretnénk a kiadványban összegyűjtött pedagógiai eszközöket és módszereket minél szélesebb körben elterjeszteni, több országban is tervezünk szakkurzusokat, rövid tréningeket. A partnerekkel arról is beszélgettünk, hogy e projekt mintájára fel lehetne dolgozni a migráns emlékezet témakörét is. •